

**การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาล
เมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี**
**Buddhadhamma Application for Elderly's Quality of Life Development
at Muang Suphanburi Municipality, Suphanburi Province**

พระเทวิช โขติญาโน¹ สุรพล สุขะพรหม² รัฐพล เย็นใจมา³
Phra Tevich Jotiyano (Pantadet), Surapon Suyaphrom, Rattaphon Yenjaima

บทคัดย่อ (Abstract)

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์การประยุกต์หลักพุทธธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ 3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีการ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กล่าวคือ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุในพื้นที่ เทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จำนวน 372 คน ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาด กลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์หลักพุทธธรรม และยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ส่วน การใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เลือกแบบเจาะจงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 รูปหรือคน ด้วยวิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึกให้ข้อมูลสำคัญ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ประกอบบริบท นำเสนอ เป็นความเรียงประกอบตารางแจกแจงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลการวิจัยพบว่า ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ($R=0.637$, $Sig=0.01$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง

Received: 2021-02-06 Revised: 2021-07-25 Accepted: 2021-08-03

¹หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Master of Public Administration Program, Government, Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Corresponding Author e-mail: thavit.12@gmail.com

^{2 3}ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Department of Political science, Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University

($R=0.666$, $Sig=0.01$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ปัญหาและอุปสรรคด้านการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า **ด้านศีล** 1) สิ่งปฏิภูลต่าง ๆ เช่นมุลสัตว์ และการปลูกต้นไม้ตามทางของประชาชนบางท่าน ทำให้การสัญจรลำบาก 2) ผู้สูงอายุมีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมที่จะทำให้บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมน้อย **ด้านจิต** 1) กิจกรรมในการเข้าวัด ไหว้พระ ปฏิบัติธรรมน้อย 2) มีความเครียด และวิตกกังวลในการใช้ชีวิตต่อสังคมผู้สูงอายุ **ด้านปัญญา** 1) การทำงานของสมองที่เริ่มช้าลง ความจำและมีการลืมเป็นบางครั้ง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ (Keywords): การประยุกต์หลักพุทธธรรม; การพัฒนาคุณภาพชีวิต; ผู้สูงอายุ

Abstract

Objectives of this research paper were: 1. To study the elderly's quality of life development 2.To study the relationship between the Buddhadhamma application and the elderly's quality of life development and 3. To study the problems, obstacles and suggestions for Buddhadhamma application for the elderly's quality of life development. Methodology was the mixed methods: The quantitative research; data were collected from 372 samples who were senior citizens living at Muang Suphanburi Municipality, Suphanburi Province, using Taro Yamane's formula to calculate the sample size and the data were analyzed with frequency, percentage, mean, standard deviation. As for the relations between Buddhadhamma application and the elderly's quality of life development strategy at Muang Suphanburi Municipality, Suphanburi Province. was analyzed with Pearson's correlation coefficient. The qualitative research, data were collected from 8 key informants by in-depth-interviewing and analyzed by content descriptive interpretation with the table indicating the key informants frequency. The data were used to support the quantitative research method. Findings were as follows: The findings from relations analysis between Buddhadhamma application and the elderly's quality of life development at Muang Suphanburi Municipality, Suphanburi Province, by overall, had positive relations at relatively high level with statistically significant level ($R = 0.637$, $Sig = 0.11$).accepting the set hypothesis. The elderly's quality of life development strategy and the elderly's quality of life development at Muang Suphanburi Municipality, Suphanburi Province, by overall had positive relations at relatively high level with statistically significant level ($R = 0.666$, $Sig = 0.01$), accepting the set hypothesis. The problems, obstacles of

Buddhadhamma application for the elderly's quality of life development at Muang Suphanburi Municipality, Suphanburi Province , were found that: Sila, precept aspect; 1) There were various sewage such as animal dung and tree planting along the walk way by some people that created the inconvenience for travelling. 2) The elderly had the rare opportunity to participate in activities for the social and society benefits. For Citta, mental aspect; 1) Activities for the monastery entry to worship the Buddha and chanting were rather rare, 2) There were stress and anxiety in life in the elderly society. For Panna, wisdom aspect, 1) The brain began to work more slowly, memory was not bright, forgetfulness began to occur now and then that were the obstacles for daily activities.

Keywords: Buddhadhamma Application; Quality of Life Development; Elderly

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยได้กลายเป็นสังคมสูงอายุมานับตั้งแต่ปี 2548 และกำลังจะกลายเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ภายในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า ในรอบครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา ผู้สูงอายุไทยได้เพิ่มจำนวนขึ้นเกือบ 7 เท่าตัวในปี 2513 ประเทศไทยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเพียง 1.7 ล้านคน ประชากรสูงอายุได้เพิ่มจำนวนเป็น 4 ล้านคนในปี 2533 และเพิ่มเป็น 11.2 ล้านคน ในปี 2561 อีก 20 ปีข้างหน้า ในปี 2581 ประชากรสูงอายุไทยจะเพิ่มจำนวนขึ้นอีกเกือบเท่าตัว คือเป็น 20 ล้านคน (สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์และคณะ, 2562) ผู้สูงอายุในประเทศไทยกำลังมีจำนวนสูงขึ้น อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านการแพทย์ขณะที่ผู้สูงอายุมีอายุยืนนานขึ้น และมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น สภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยก็กำลังเปลี่ยนไป จึงทำให้ผู้สูงอายุจำนวนมากต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ มากมายอย่างโดดเดี่ยว ไร้ลูกหลานเหลียวแล จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในประเทศไทย พบว่าผู้สูงอายุมีปัญหาเรื่องสุขภาพกายและจิต ปัญหาขาดรายได้ ปัญหาขาดที่พึ่งพิงว่าเหว และอื่น ๆ อีกมากมาย อย่างไรก็ตามถ้าจะพิจารณาในแง่ของการมีส่วนร่วมช่วยเหลือสังคม จะพบว่าผู้สูงอายุจำนวนมากได้เคยรับใช้สังคมประเทศชาติบ้านเมืองมามากต่อมากแล้วเช่นกัน ฉะนั้นในยามเมื่ออย่างเข้าสู่วัยชราหรือวัยแก่เฒ่า เขาเหล่านั้นจึงไม่ควรถูกทอดทิ้งแต่ควร จะได้รับการดูแล เอาใจใส่ และแนะนำวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้เขาเหล่านั้นอยู่อย่างมีความสุข (นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์, 2549) ปัจจุบันจำนวนประชากรมากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรในประเทศไทยมีอายุถึง 65 ปี ที่เรียกได้ว่าจะกลายเป็นสังคมส่วนใหญ่ของประเทศเราในอนาคต คือจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุ ที่ยังคงดำรงชีพยาวต่อไปได้ จะเห็นได้ว่าตัวเลขดังกล่าวมีความสำคัญทั้งในด้านปัญหา สาธารณะสุข และเศรษฐกิจ (ภัทร ฉลาดแพทย์, 2559)

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยใช้หลักไตรสิกขา ในทางพระพุทธศาสนาพระพุทธองค์ทรงแสดงหลักการศึกษาตามแนวทางพระพุทธศาสนาไว้ใน พระไตรปิฎก ว่า สิกขา 3 ประการ คือ 1. อธิศีลสิกขา 2. อธิจิตสิกขา 3. อธิปัญญาสิกขา (อง.ตัก. (ไทย) 20/87/312, 20/40/318)

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อเป็นการสะท้อนสถานะความเป็นอยู่ ความสามารถในการดำรงชีพ สถานภาพทางสังคม สภาพแวดล้อมและจิตใจ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีไปเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรในอนาคต ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์หลักพุทธธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

สมมติฐานของการวิจัย (Research Hypothesis)

1. การประยุกต์หลักพุทธธรรมมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัย

เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จำนวน 5,216คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง 373 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 กลุ่ม ประกอบด้วย 1. นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา 2. ผู้บริหารระดับสูงของเทศบาล 3. ผู้บริหารระดับปฏิบัติการของเทศบาล 4. นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ 5. ประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามมีดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้
3. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
4. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. นำเสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
6. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability)
7. นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
8. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง แล้วนำไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
9. รวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง แล้วนำมาวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาภาควิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยถึงนายกองค์การบริหารเทศบาลเมืองสุพรรณบุรีเพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยได้เข้าไปรวบรวมข้อมูล
2. เมื่อได้รับอนุญาตจากนายกองค์การบริหารเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตนเองต่อประชาชนที่มารับบริการและอธิบายวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยครั้งนี้

เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามโดยละเอียดเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มผู้ศึกษาได้แจกแบบสอบถามไป โดยมีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์

3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (Statistical Software) เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องแม่นยำ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้อธิบายถึงข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2. ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

3. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

4. สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อนำมาวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

2. ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) สัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

3. ข้อมูลทุติยภูมิ ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร

การวิเคราะห์ข้อมูล จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยวิธีการดังนี้

- นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
- นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
- สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จำแนกเป็น 1. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ด้านศีล (ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมพฤติกรรมของตนเอง) ด้านจิต (ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมจิตใจ) ด้านปัญญา (ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมปัญญา) 2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ด้านส่งเสริมสุขภาพร่างกาย และสุขภาพจิตของ ผู้สูงวัย และด้านส่งเสริมแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การใช้ชีวิต ช่วงวัย ชราในแต่ละพื้นที่ 3. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี โดยภาพรวม

(n=372)

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของผู้สูงอายุ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านศีล (ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมพฤติกรรมของตนเอง)	4.15	0.644	มาก
2. ด้านจิต (ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมจิตใจ)	3.94	0.771	มาก
3. ด้านปัญญา (ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมปัญญา)	3.94	0.736	มาก
ภาพรวม	4.01	0.648	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.648)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม

(n=372)

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของ เทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาคูณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	4.12	0.697	มาก
2. ด้านส่งเสริมสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ	3.94	0.771	มาก
3. ด้านส่งเสริมแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การใช้ชีวิต ช่วงวัย ชราในแต่ละพื้นที่	3.95	0.737	มาก
ภาพรวม	4.01	0.683	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.683)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการพัฒนาคูณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม

(n=372)

การพัฒนาคูณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของเทศบาลเมือง สุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านสุขภาพร่างกาย	3.98	0.668	มาก
2. ด้านจิตใจ	4.09	0.655	มาก
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.86	0.762	มาก
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.05	0.730	มาก
ภาพรวม	4.00	0.629	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การพัฒนาคูณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.629)

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

ข้อที่	ปัญหาและอุปสรรค	ความถี่	ค่าเฉลี่ย
1. ด้านศีล			
1.	ผู้สูงอายุมีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมที่จะทำให้บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมน้อย	6	25.0
2.	สิ่งปฏิกูลต่าง ๆ เช่น มูลสัตว์ และการปลูกต้นไม้ตามทางของประชาชนบ้างท่าน ทำให้การสัญจรลำบาก	8	33.3
2. ด้านจิต			
3.	กิจกรรมในการเข้าวัด ไหว้พระ ปฏิบัติธรรมน้อย	4	16.7
4.	มีความเครียด และวิตกกังวลในการใช้ชีวิตต่อสังคมผู้สูงอายุ	3	12.5
3. ด้านปัญญา			
5.	การทำงานของสมองที่เริ่มช้าลง ความจำและมีการลืมเป็นบางครั้ง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	3	12.5
รวม		24	100

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี” มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1 อภิปรายผลการวิเคราะห์ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งหมายความว่า ด้านสุขภาพร่างกาย ผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกาย สมบูรณ์ แข็งแรงดี มีพลังกำลังและเรี่ยวแรงสามารถช่วยให้ท่านลุกเดินหรือ เคลื่อนไหวร่างกายได้ดี สามารถประกอบกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยต่าง ๆ หรือการรักษา ทางกายภาพอื่น ๆ และยังรู้สึกว่าเป็นภาระต่อผู้อื่น ด้านจิตใจ ผู้สูงอายุมีการรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็ง มีความรู้สึกมั่นใจตนเอง สามารถจำเหตุการณ์ที่ผ่านมา ในอดีตได้ มีความพึงพอใจด้านร่างกายและจิตใจในการดำเนินชีวิตและยังสามารถปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา เช่น ทำบุญ ตักบาตร (ที่บ้าน/ ที่วัด) อย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ผู้สูงอายุได้รับการช่วยเหลือในเรื่องเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันกับบุคคลภายในชุมชน ผู้สูงอายุมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในงานประเพณีและงานเทศกาลประจำปีต่าง ๆ ที่เทศบาลจัดขึ้น ทั้งยังสามารถรับรู้และรับทราบข่าวสารต่าง ๆ ทั้งทางสื่อพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ของทางเทศบาล ท่านเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่น เช่น (อาหาร/ น้ำ) ในการทำกิจกรรมของเทศบาล

อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ด้านสิ่งแวดล้อม สภาพบ้านของผู้สูงอายุ มีอากาศถ่ายเท มีแสงสว่างเพียงพอ สะดวก ความเป็นส่วนตัวดี สามารถใช้ประโยชน์และเข้าถึงระบบ สาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ในชุมชนที่อาศัยอยู่ได้ดี มีความมั่นคงและชุมชน มีความปลอดภัย เช่น ปราศจากโจรผู้ร้าย มีความสะดวกในการขอรับบริการ ด้านเงินสวัสดิการจากเทศบาล มีจัดให้มีอุปกรณ์และสถานที่สำหรับฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ในการทำกิจกรรมสันทนาการในเวลากลาง สดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาชัยยนต์ คมภิรวาที(เทพหาร) (2562) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีผลต่อรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีผลต่อรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงราย ด้านสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านจิตใจ อยู่ในระดับมาก ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับมาก ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก อภินันท์ สนน้อย (2559) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดบุรีรัมย์” ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านสุขภาพร่างกาย อยู่ในระดับปานกลาง ด้านจิตใจ อยู่ในระดับมาก ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับมาก ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ธิษณ์พร อุทัยฉาย (2559) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำพันชาด อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี” ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำพันชาด อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสุขภาพร่างกาย อยู่ในระดับปานกลาง ด้านจิตใจ อยู่ในระดับมาก ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับมาก ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก

เมื่อจำแนกตามการประยุกต์หลักพุทธธรรม ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี มีประเด็น ที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งหมายความว่า ด้านศีล ผู้สูงอายุ สามารถอยู่ในสังคมโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีจิตอาสาในการบำเพ็ญประโยชน์ มีความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและสังคม สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขภายในครอบครัว และได้มีส่วนร่วมรณรงค์ การ ลด ละ เลิกอบายมุข เช่น การดื่มสุรา เสพยาเสพติดให้โทษ เป็นต้น ด้านจิต อีกทั้งเทศบาลมีการจัดกิจกรรมการปฏิบัติธรรมให้แก่ผู้สูงอายุ ส่งผลให้ผู้สูงมีจิตใจที่เบิกบาน ผ่องใส เข้มแข็ง สามารถเอาชนะปัญหา อุปสรรค และควบคุมอารมณ์ บริหารตนได้ดี และส่งผลให้ผู้สูงอายุ มีมุ่งมั่นต่อการพัฒนาตนเองให้มีความสุข ด้านปัญญา ผู้สูงอายุสามารถใช้กระบวนการคิด เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน มีทักษะด้านการฟัง พูด คิด สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมผู้สูงอายุ และประโยชน์สูงสุด คือ สามารถถ่ายทอด

ความรู้ ความสามารถที่มีอยู่แก่สังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตยา สุขมาก (2558) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษา : สถานสงเคราะห์คนชราเฉลิมราชกุมารี (หลวงพ่เป็นอุปถัมภ์)” ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษา: สถานสงเคราะห์คนชราเฉลิมราชกุมารี (หลวงพ่เป็นอุปถัมภ์) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ศิล สมาธิ ปัญญา โดยภาพรวมแล้ว คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราเฉลิมราชกุมารี (หลวงพ่เป็นอุปถัมภ์) มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับ มากสถานสงเคราะห์คนชราเฉลิมราชกุมารี มีระบบการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักไตรสิกขา ด้านศิลป ทั้งนี้เนื่องจากสถานสงเคราะห์คนชราฯ ตั้งอยู่ในบริเวณวัด และมีโครงการหมู่บ้านศิลป 5 ตั้งอยู่ ซึ่งเอื้อต่อการปรับตัวทางสังคมในช่วงท้ายของชีวิต ช่วยให้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญมาก เป็นสิ่งนำไปสู่การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี อันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ภิรมย์ เจริญผล (2553) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “วิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษา ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ จังหวัดนครปฐม” ผลการศึกษาพบว่า หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ในพระพุทธศาสนาพบว่า (1) หลักธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านร่างกาย ได้แก่ ไตรลักษณ์ ชั้น 5 และอริยสัจ 4 (2) หลักธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านจิตใจ ได้แก่ การรักษาศีล 5 ไตรสิกขา บุญกิริยาวัตถุ และการเจริญวิปัสสนากรรมฐาน (3) หลักธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านสังคมในการอยู่ร่วมกัน ได้แก่ โลภธรรม 8 พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 คารวะธรรม อคติ 4 และขันติ โสรัจจะ (4) หลักธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและรายได้ ได้แก่ อิทธิบาท 4 ละเว้นอบายมุข และทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ซึ่งจะเห็นได้ว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ หลักธรรมด้านศิลปจะมีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งหมายความว่า ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการดูแลสุขภาพร่างกาย การพัฒนาฟื้นฟูสภาพจิตใจ การพัฒนาการอยู่ร่วมกันภายในสังคม มีการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องสุขภาวะต่าง ๆ รวมไปถึงด้านสวัสดิการสังคม ด้านส่งเสริมสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ เทศบาลมีการให้ความรู้ การดูแลสุขภาพและสามารถปรึกษาเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ที่มีคุณภาพ หน่วยบริการเคลื่อนที่สำหรับดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุถึงบ้านและในชุมชน ที่สามารถตรวจสุขภาพให้แก่ผู้สูงอายุทุกปี มีกิจกรรมออกกำลังกายและยังส่งเสริมให้ผู้สูงอายุหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ เช่น ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ ด้านส่งเสริมแลกเปลี่ยน ประสพการณ์การใช้ชีวิต ช่วงวัยชราในแต่ละพื้นที่ เทศบาลส่งเสริมให้มีกิจกรรมให้ผู้สูงอายุได้พักผ่อนร่วมกันครอบครัว เช่น การทัศนศึกษา การกราบพระในวัดต่าง ๆ เป็นต้น มี

กิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในการพบปะพูดคุยและทำกิจกรรมร่วมกันทุกเดือน เพื่อจะได้มีกิจกรรมที่เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน มีสถานที่พักผ่อนแก่ผู้สูงอายุและยังส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุภายในชมรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ กาวิลเครือ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิจัยตรวจสอบยุทธศาสตร์การพัฒนา การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตำบลสมัย อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง” ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับมากคือ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมอยู่ในระดับมาก ด้านจิตใจอยู่ในระดับมาก ด้านร่างกายอยู่ในระดับมาก และด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ น้ำผึ้ง แซ่เอ็ง (2555) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามนโยบายรัฐบาล ของอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี” ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามนโยบายรัฐบาล ของอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านลักษณะทางอารมณ์อยู่ในระดับมาก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นอยู่ทางกายภาพอยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ที่ดีอยู่ในระดับมาก และด้านการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก

2. อภิปรายผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์หลักพุทธธรรมและยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี

หลักพุทธธรรม โดยภาพรวม กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลักพุทธธรรม โดยภาพรวม กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทุกด้าน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูงและด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ส่วนอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การประยุกต์หลักพุทธธรรมมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง กล่าวคือ ผู้สูงอายุในเทศบาลมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล จิต ปัญญา ก็จะส่งผลให้ผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามอยู่ในระดับค่อนข้างสูง จึงยอมรับสมมติฐาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง กล่าวคือ

ผู้สูงอายุในเทศบาลมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ด้านการส่งเสริมสุขภาพร่างกาย และสุขภาพจิตของ ผู้สูงวัย ด้านการส่งเสริมแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การใช้ชีวิต ช่วงวัยชราในแต่ละพื้นที่ที่จะส่งผลให้ผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามอยู่ในระดับค่อนข้างสูง จึงยอมรับสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตยา สุขมาก (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษา : สถานสงเคราะห์คนชราเฉลิมราชกุมารี (หลวงพ่เป็นอุปถัมภ์)” ผลการศึกษาพบว่า สถานสงเคราะห์คนชราเฉลิมราชกุมารี (หลวงพ่เป็นอุปถัมภ์) มีระบบการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักไตรสิกขา ด้านศีล ทั้งนี้เนื่องจากสถานสงเคราะห์คนชรานี้ ตั้งอยู่ในบริเวณวัด และมีโครงการหมู่บ้านศีล 5 ตั้งอยู่ ซึ่งเอื้อต่อการปรับตัวทางสังคมในช่วงท้ายของชีวิต ช่วยให้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญมาก เป็นสิ่งที่นำไปสู่การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี อันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราเฉลิมราชกุมารี (หลวงพ่เป็นอุปถัมภ์) ยังยึดติดกับความผิดพลาดในอดีต และหวงระลึกลูกอยู่บ่อยครั้ง ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราเฉลิมราชกุมารี (หลวงพ่เป็นอุปถัมภ์) เมื่อพบอุปสรรค หรือปัญหาในการดำรงชีวิตจึงไม่สามารถจัดการหรืออยู่ร่วมกับปัญหาเหล่านั้นได้อย่างเรียนรู้และมีความสุข

3. อภิปรายผลปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

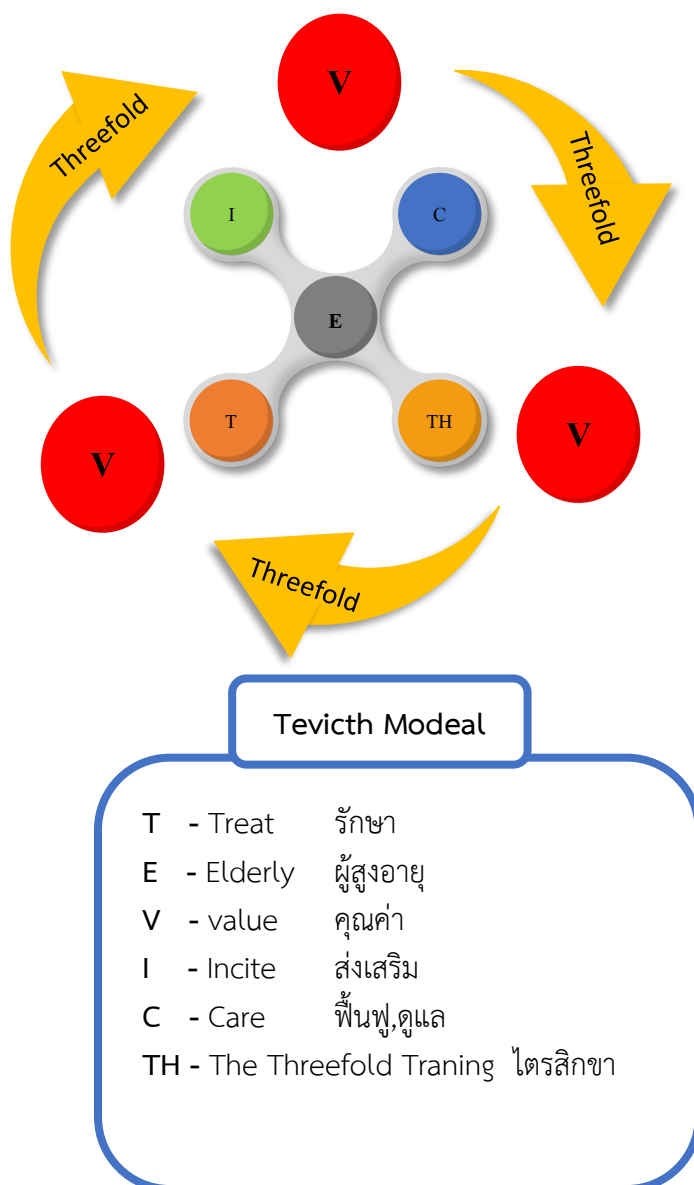
ปัญหาและอุปสรรคต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านศีล สิ่งปฏิภูลต่าง ๆ เช่น มูลสัตว์และการปลูกต้นไม้ตามทางของประชาชนบางท่าน ทำให้การสัญจรลำบาก มีค่าความถี่ 8 ค่าเฉลี่ย 33.3 ผู้สูงอายุมีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมที่จะทำให้บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมน้อย มีค่าความถี่ 6 ค่าเฉลี่ย 25.0 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านจิต กิจกรรมในการเข้าวัด ไหว้พระ ปฏิบัติธรรมน้อย มีค่าความถี่ 4 ค่าเฉลี่ย 16.7 4. มีความเครียด และวิตกกังวลในการใช้ชีวิตต่อสังคมผู้สูงอายุ มีค่าความถี่ 3 ค่าเฉลี่ย 12.5 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านปัญญา การทำงานของสมองที่เริ่มช้าลง ความจำและการลืมเป็นบางครั้ง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน มีค่าความถี่ 3 ค่าเฉลี่ย 12.5

ข้อเสนอแนะต่อการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านศีล ควรกิจกรรมที่จะทำให้บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม ในรูปแบบที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น เช่น การทำโรงงานในวัดในช่วงวันสำคัญ เป็นต้น มีค่าความถี่ 3 ค่าเฉลี่ย 21.4 ควรปลูกจิตสำนึกในเรื่องการมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ให้คนในเขตเทศบาล มีค่าความถี่ 3 ค่าเฉลี่ย 21.4 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านจิต ควรมีการจัดโครงการเข้าวัดวันพระ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เข้าไปปฏิบัติธรรม ฝึกจิต พัฒนาใจ มีค่าความถี่ 4 ค่าเฉลี่ย 28.6 ควรเชิญวิทยากรมาบรรยายให้กำลังใจ เพื่อฟื้นฟูสภาพจิตใจ ให้คิดบวกและมีความสุขมีค่าความถี่ 2 ค่าเฉลี่ย 14.3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านปัญญา ควรจัดโครงการในกรศึกษา

ฟื้นฟู กระบวนการคิดวิเคราะห์ เช่น โครงการฝึกสมอง ช่อมแซมปัญญา มีค่าความถี่ 2 ค่าเฉลี่ย 14.3 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดวีระชนม์ มาลาโรสง (เขมวีโร) (2551) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “ผลของโปรแกรมการฝึกตามแนวไตรสิกขาเพื่อพัฒนาสุขภาพจิตผู้สูงอายุชาวธรรมวิชัย” ผลการศึกษาพบว่า 1. ปัญหาสุขภาพจิตผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาปัญหาสุขภาพจิตผู้สูงอายุรายด้านทั้ง 4 ด้าน พบว่า ด้านความเครียด ด้านความวิตกกังวล ด้านความซึมเศร้าและด้านความบกพร่องทางสังคมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากเช่นกัน 2. ปัญหาสุขภาพจิตของผู้สูงอายุชาวธรรมวิชัย หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกตามแนวไตรสิกขา ทั้งโดยรวมทุกด้าน และรายด้านทุกด้านลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พระมหาชัยยนต์ คมภิรวาที(เทพหาร) (2562) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย” ผลการศึกษาพบว่า ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เริ่มจากตัวผู้สูงอายุ ครอบครัว ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ดังนั้นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุต้องให้ความสนใจกับสุขภาพตนเองเป็นลำดับแรก และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องช่วยเหลือ หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ต้องช่วยกันส่งเสริมและรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างจริงจัง

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยในครั้งนี้

1. ควรกิจกรรมที่จะให้บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม ในรูปแบบที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น เช่น การทำโรงทานในวัดในช่วงวันสำคัญ เป็นต้น

2. ควรปลูกจิตสำนึกในเรื่องการมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ให้คนในเขตเทศบาล
3. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านจิต ควรมีการจัดโครงการเข้าวัดวันพระ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เข้าไปปฏิบัติธรรม ฝึกจิต พัฒนาใจ
4. ควรเชิญวิทยากรมาบรรยายให้กำลังใจ เพื่อฟื้นฟูสภาพจิตใจ ให้คิดบวกและมีความสุข
5. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านปัญญา ควรจัดโครงการในการรักษา ฟื้นฟูกระบวนการคิดวิเคราะห์ เช่น โครงการฝึกสมอง ซ่อมแซมปัญญา
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป
1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารนโยบายคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
2. ควรศึกษานโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
3. ควรศึกษากลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
4. ควรศึกษาการพัฒนาบทบาทและรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง (References)

- ธิษัมพร อุทัยฉาย. (2559). *คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำพันชาด อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี*. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. (2549). *วิเคราะห์ปัญหาสำคัญในสังคมไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- น้ำผึ้ง แซ่เอ็ง. (2555). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามนโยบายรัฐบาล ของอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขารัฐประศาสนศาสตร์). คณะบริหารธุรกิจ: มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- พระปลัดวีระชนม์ มาลาไธสง (เขมวีโร). (2551). *ผลของโปรแกรมการฝึกตามแนวไตรสิกขาเพื่อพัฒนาสุขภาพจิตผู้สูงอายุชาวธรรมวิชัย*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว). คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระมหาชัยยนต์ คมภีรวาที เทพหาร. (2562). *รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในอำเภอมะสรวย จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการพัฒนาสังคม). คณะสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภัทรธะ ฉลาดแพทย์. (2559). *เกษียณอย่างสง่าและร่ำรวยความสุข*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟิก จำกัด.

- ภิรมย์ เจริญผล. (2553). *ศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- สมบัติ กาวิลเครือ. (2551). *การวิจัยตรวจสอบยุทธศาสตร์การพัฒนา การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตำบลสมัย อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา). คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.*
- สมศักดิ์ ชุณหรัศมิและคณะ. (2561). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2562. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครปฐม: บริษัท พรินเตอร์ จำกัด.*
- อภินันท์ สนน้อย. (2559). *รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดบุรีรัมย์. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาภาวะผู้นำเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ). คณะวิทยาการจัดการ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.*
- อาทิตยา สุขมาก. (2558). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามหลักไตรสิกขา กรณีศึกษา: สถานสงเคราะห์คนชราเฉลิมราชกุมารี (หลวงพ่อบึงอัมรินทร์). วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาชีวิตและความตาย). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*

